

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพชีวิตของผู้เสพยาบ้าและ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมการเสพยาบ้า แบ่งรายละเอียดเนื้อหาสำคัญของระเบียบวิธีวิจัย เป็นหัวข้อ ดังนี้

1. รูปแบบของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. วิธีการเข้าถึงข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. ความเชื่อถือได้ของข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยมีรายละเอียดของหัวข้อต่างๆดังนี้

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาข้อเท็จจริง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสภาพชีวิต ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมการเสพยาบ้า ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับลึก(Indepth) ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจในบริบทของทั้งตัวผู้เสพยา ครอบครัวและสังคม ซึ่งมีกระบวนการที่สลับซับซ้อน ทั้งในเรื่องของพฤติกรรมระดับตัวบุคคล ครอบครัวและสังคม เป็นเสมือนปรากฏการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้น การศึกษาจึงอาศัยความละเอียดลึกซึ้งและใช้เวลาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ดังกล่าว รูปแบบของการวิจัยได้คำนึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการวิจัย ทั้งนี้โดยผู้วิจัยจึงได้นำหลักการของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มาใช้เป็นแบบแผนในการวิจัย เพราะเนื่องจากการวิจัยลักษณะนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการศึกษาเรื่องปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) ที่มุ่งแสวงหาความเป็นจริงของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อศึกษาวิเคราะห์ให้เกิดความเข้าใจถ่องแท้ ตลอดจนทำให้เห็นภาพที่สะท้อนมุมมองในมิติต่างๆทั้งตัวบุคคล ครอบครัว และชุมชน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เสพยาบ้า โดยกำหนดขอบเขตแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้เสพยาบ้าที่เข้ารับการบำบัดรักษา ที่โรงพยาบาลธัญญารักษ์ จังหวัดปทุมธานี ในสังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 12 ราย เป็นชาย 8 ราย หญิง 4 ราย

2. กลุ่มผู้เสพยาบ้าที่ต้องโทษจำคุก ที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษชายและหญิงจังหวัดปทุมธานี ในสังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย จำนวน 18 ราย เป็นชาย 12 รายเป็นหญิง 6 ราย

ทั้งนี้ได้กำหนดคุณสมบัติเพิ่มเติม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เป็นบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง และตรงตามความเป็นจริง ไม่ถูกครอบงำด้วยอำนาจของฤทธิ์ยาหรือมีความผิดปกติใดๆ อันจะทำให้ข้อมูลที่ได้บิดเบือนจากความเป็นจริง คุณสมบัติเพิ่มเติม มีดังนี้

1. เป็นผู้รับสารภาพว่าเป็นผู้เสพยาบ้า
2. ไม่เป็นบุคคลปัญญาอ่อน หรือมีความพิการทางสมองไม่ว่าจะเกิดจากกรณีใดๆก็ตาม (ดูจากแฟ้มทะเบียนประวัติผู้ป่วย)
3. ไม่เป็นผู้ที่อยู่ในภาวะเฉียบพลันจากยาบ้า (Acute Amphetamine Intoxication) อันได้แก่อาการต่อไปนี้ คือ มีภาวะโรคจิตเฉียบพลัน (Acute Psychosis) ที่ประกอบด้วยกลุ่มอาการคลุ้มคลั่งหวาดระแวง ประกอบด้วย มีภาวะชักความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นผิดจังหวะ ไข้สูง ซึ่งดูจากผลการตรวจร่างกาย และความเห็นของแพทย์
4. เป็นผู้ยินยอมและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล
5. เป็นบุคคลที่ ฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้
6. ไม่เป็นบุคคลที่มีปัญหาการได้ยิน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเลือกจากคุณสมบัติที่กำหนดไว้ข้างต้น โดยการพิจารณาคัดเลือกร่วมกับเจ้าหน้าที่ผู้ให้การบำบัดรักษา

และผู้ควบคุมดูแลในทันตสถาน จำนวน 30 ราย ในการคัดเลือกกำหนดพิจารณาให้ครอบคลุม และมีความหลากหลายในกลุ่มอายุและสาเหตุที่มาของการเสพยาบ้า เช่น กลุ่มเยาวชน นักเรียน ผู้ขับรถลึกลับ กลุ่มผู้ใช้แรงงานและอื่นๆ

วิธีการเข้าถึงข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจัดลำดับของการเข้าถึงข้อมูลดังนี้

1. ทำหนังสือผ่านคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเก็บข้อมูล เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ ,การดำเนินการวิจัยและแนะนำตัวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยประสานงานด้วยตัวเอง
3. ผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องร่วมพิจารณากลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้
4. ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างอันได้แก่ เวิร์ชเบียนหรือแฟ้มทะเบียนประวัติผู้เข้ารับการรักษา แพ้คดีผู้ต้องโทษ และศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานก่อนที่ผู้วิจัยจะพบกลุ่มตัวอย่างครั้งแรก
5. ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างครั้งแรก โดยการนัดและแนะนำโดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในการเข้าพบครั้งแรกนี้ ผู้วิจัยจะแนะนำตัวโดยแสดงบทบาทนักสังคมสงเคราะห์เพื่อให้ได้รับความร่วมมือที่ดีจากนั้นอธิบายและบอกจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ ขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง
6. เมื่อได้รับความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการชี้แจงและตกลงกับกลุ่มตัวอย่างในการขอความร่วมมือสอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะใช้เวลาในการพูดคุยแต่ละครั้งประมาณ 1-2 ชั่วโมง จำนวนครั้งที่ขอสัมภาษณ์ประมาณ 2-3 ครั้ง
7. ผู้วิจัยดำเนินการในกระบวนการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามข้อตกลงการนัดพบเพื่อพูดคุย ทั้งนี้โดยการรักษาสัมพันธภาพและความไว้วางใจที่ดีตลอดการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยอาศัยวิธีการหลายๆอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงอย่างสมบูรณ์ที่สุด กำหนดวิธีการเก็บข้อมูลไว้ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ ข้อมูลที่ปรากฏอยู่แล้วจากแฟ้มทะเบียนประวัติผู้เข้ารับการรักษาหรือ แฟ้มคดีผู้ต้องโทษ ซึ่งจะได้ข้อมูลเบื้องต้นที่เป็นประโยชน์ เช่น ข้อมูลการตรวจร่างกาย ประวัติการใช้ยาเสพติด สาเหตุเบื้องต้นของการเสพยาบ้า ลักษณะพื้นฐานครอบครัว ประวัติการบำบัดรักษาในอดีต หรือประวัติการต้องโทษที่ผ่านมา รวมทั้งข้อมูลลักษณะทางประชากรบางอย่าง ตามขอบเขตของการวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ที่ไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ควบคู่ไปกับการสังเกตอากัปกริยา ท่าทาง ระหว่างการสัมภาษณ์ร่วมด้วย การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและลึกซึ้ง เพียงตรง ผู้วิจัยกำหนดใช้การสัมภาษณ์ในหลายวิธีการผสมผสานกันไป ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อความยืดหยุ่นและให้อิสระแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้พูดถึงเรื่องราว ความรู้สึก ความคิดเห็นของตนเองไปเรื่อยๆ ซึ่งจะทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความรู้สึกเป็นกันเอง และสบายใจ ที่จะเล่าเรื่อง การสัมภาษณ์แบบนี้ ผู้วิจัยจะขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างในการเล่าเรื่องประวัติชีวิต ซึ่งจะเป็นเหมือนการเปิดเผยความในใจของสภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะเหตุการณ์ต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อกระเทือนใจมากที่สุดในชีวิตให้ออกมาได้

2.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) ผู้วิจัยจะใช้วิธีการนี้เพื่อต้องการค้นหาข้อเท็จจริง อาจจะเป็นความคิด เหตุผล ความเชื่อ หรือแรงจูงใจ ในเหตุการณ์หรือการกระทำพฤติกรรมบางอย่างของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้อาจใช้คำถามหรือวิธีการแบบหยั่งลึกหรือการทะล่อม (Probe) เช่น การสมมุติเหตุการณ์ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเปรียบเทียบได้ชัดเจนและแสดงปฏิกิริยาออกมาโดยไม่รู้ตัว

ทั้งนี้ในการสัมภาษณ์ใช้สถานที่ตามแหล่งที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่างคือโรงพยาบาลและทัณฑสถาน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกไม่เป็นทางการ
2. เทปบันทึกเสียง

โดยมีรายละเอียดของแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกไม่เป็นทางการ ดังนี้

แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกไม่เป็นทางการ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยการศึกษาจากเทคนิคการสร้างและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างเป็นแนวคำถามแบบ Non - Structured Interview Guidelines โดยให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัยซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการศึกษาและเพื่อให้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีการเรียงตามลำดับคำถาม เนื้อหาของคำถามสามารถปรับได้ตามลักษณะของผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยอาศัยหลักการตั้งแนวคำถามที่มีความเข้าใจง่าย คำถามจะเป็นคำถามปลายเปิด ไม่เป็นการถามนำหรือเป็นคำถามที่ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่อยากตอบ แนวคำถามประกอบด้วย

1. ข้อมูลลักษณะทางประชากร

- อายุ
- การศึกษา
- อาชีพ
- รายได้
- ภูมิลำเนา
- สถานภาพสมรส

2. ข้อมูลประวัติสภาพชีวิตครอบครัว

- ลำดับการเกิด ,จำนวนพี่น้อง
- การอบรมเลี้ยงดู
- การสื่อสารในครอบครัว
- ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว

3. ข้อมูลสภาพองค์ประกอบพื้นฐานการดำรงชีวิต
 - สภาพที่อยู่อาศัย
 - แบบแผนการรับประทานอาหาร
 - สุขภาพร่างกาย
 - การแต่งกาย
 - ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
4. ข้อมูลสภาพแบบแผนการดำรงชีวิตประจำวัน (กิจวัตรประจำวันโดยรวม)
5. ข้อมูลการกำหนดเป้าหมายชีวิต และการพัฒนาตนเอง
 - เป้าหมายสูงสุดในชีวิต
 - การพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายนั้น
6. ข้อมูลการเปิดรับสื่อมวลชน
 - โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร ภาพยนตร์/วิดีโอ
7. ข้อมูลการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวข้องกับเรื่องยาบ้า
 - สื่อมวลชน
 - สื่อบุคคล
 - สื่อเฉพาะกิจ
8. ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาบ้า
 - ความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณสมบัติของยาบ้า
 - ความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายยาบ้า
9. ข้อมูลความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับยาบ้า
 - ความรู้สึกนึกคิดในเรื่องโอกาสเสี่ยงที่จะติดยาบ้า
 - ความรู้สึกนึกคิดในเรื่องอันตรายของยาบ้า
 - ความรู้สึกนึกคิดในเรื่องผลกระทบของยาบ้า
 - ความรู้สึกนึกคิดในเรื่องประโยชน์และโทษของยาบ้า

10. ข้อมูลปัญหาครอบครัว
11. ข้อมูลสภาพชีวิตในบริบทที่สัมพันธ์กับยาบ้า
 - ความใกล้ชิดกับแหล่งผลิต ผู้ขาย ผู้เสพย์ และตัวยาบ้า
 - การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับ ขบวนการผลิต จำหน่าย การเสพย์
12. ความคิดเห็นเกี่ยวกับขบวนการปราบปรามยาบ้า
 - ความคิดเห็นต่อกฎหมาย
 - ความคิดเห็นต่อวิธีการ ขบวนการปราบปราม
 - ความคิดเห็นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการ
13. ข้อมูลปฏิกริยาแรงเสริมจากสื่อต่าง ๆ ต่อพฤติกรรมกรรมการเสพย์ยาบ้า
 - สื่อมวลชน
 - สื่อบุคคล
 - สื่อเฉพาะกิจ
14. ข้อมูลประวัติความเป็นมาของการเสพย์ยาบ้า
 - การรู้จักยาบ้าครั้งแรก
 - การเสพย์ยาบ้าครั้งแรก (อายุ, ปริมาณยา , ความรู้สึก)
15. ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการเสพย์ยาบ้า
 - วิธีการได้มาซึ่งยาบ้า
 - ปริมาณยาที่เสพย์, ความถี่/วัน
 - วิธีการเสพย์ (กิน ฉีด ดม ผสมเครื่องดื่มหรืออื่นๆ)
 - สถานที่ เวลา รูปแบบการเสพย์ยาบ้า
16. ข้อมูลสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลง หลังตัดสิ้นใจเสพย์ยาบ้า

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาตรวจสอบ ดังนี้

1. การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญในเรื่องแนวคำถาม การลำดับคำถาม ลักษณะของการถามและการใช้ภาษา
2. ผู้วิจัย ทดลองใช้ โดยการฝึกการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ภายใต้การนิเทศของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเป็นปรนัย ครอบคลุมของคำถาม ความเข้าใจในการถาม การตอบที่ตรงประเด็น ปฏิกริยาของผู้ถูกสัมภาษณ์ที่มีต่อคำถาม ความต่อเนื่องของเนื้อหา และหลังจากนั้นทำการแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่บกพร่อง เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ที่สุดก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจริง

ความเชื่อถือได้ของข้อมูล

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ในด้านความเชื่อถือได้ของข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ข้อมูลจากเอกสาร การใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตอากัปกริยาท่าทางการแสดงออกในขณะสัมภาษณ์ และการตรวจเช็คข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้ใกล้ชิดกับกลุ่มตัวอย่างอันได้แก่ ผู้คุมประจำแดนผู้ต้องขัง และพยาบาลประจำตึกผู้บำบัด ข้อมูลทุกส่วนทั้งหมดสามารถนำมาใช้ประกอบกันในการทบทวนและตรวจสอบข้อมูล

นอกจากนั้น ความเชื่อถือได้ของข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะให้ความสำคัญกับขบวนการในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างยิ่ง จึงได้กำหนดการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลเพิ่มขึ้น ดังนี้

1. การควบคุมสถานการณ์การวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือโดย การสร้างสัมพันธภาพและความไว้วางใจที่ดีกับผู้เสพยาบ้าที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอย่างสม่ำเสมอเพื่อความร่วมมือที่ดีตลอดการวิจัย

2. ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะอธิบายให้กลุ่มเป้าหมายทราบและเข้าใจขั้นตอน วิธีการในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความร่วมมือด้วยความเข้าใจ สามารถให้ข้อมูลได้ตามความเป็นจริง

3. ผู้วิจัยจะทำการฝึกฝนและพัฒนาตนเองในเรื่องเทคนิคการสัมภาษณ์ การสังเกต และการบันทึกข้อมูล เพื่อให้เกิดทักษะ ภายใต้การนิเทศของผู้ชำนาญการก่อนที่จะทำการเก็บข้อมูลจริง

4. ผู้วิจัยกำหนดบันทึกการสัมภาษณ์ โดยใช้เทปบันทึกเสียง ร่วมกับการจดบันทึกกริยา ท่าทาง ปฏิกริยาของผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยการขออนุญาตจากผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกราย และเมื่อการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นแต่ละครั้ง ผู้วิจัยกำหนดถอดเทปการสัมภาษณ์อย่างละเอียดตามความเป็นจริงในทันที วันต่อวัน ซึ่งการถอดเทปโดยทันทีจะช่วยให้สามารถเรียบเรียงลำดับประเด็นและเหตุการณ์ได้ ชวนนำไปสู่การสรุปข้อมูลเป็นระยะ ๆ และสามารถวางแผนในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. ผู้วิจัยให้ความสำคัญเรื่องจริยธรรมในการทำการวิจัยและเคารพสิทธิส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะชี้แจงกับกลุ่มตัวอย่างทราบและเข้าใจว่าการให้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะทำการปกปิดชื่อและลักษณะส่วนบุคคลที่อาจนำไปสู่การรู้จักกลุ่มตัวอย่างได้ และหากกลุ่มตัวอย่างไม่เต็มใจก็สามารถยกเลิกการให้ข้อมูลได้ทุกขั้นตอนของการวิจัย โดยจะไม่เกิดผลเสียหายใดๆต่อกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยในการให้ข้อมูลและให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ตามความเป็นจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวม ผู้วิจัยจะเริ่มต้นจากการตรวจสอบข้อมูลและจัดระบบข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกรณีศึกษาทั้ง 30 ราย โดยการแบ่งหมวดหมู่และประเภทของข้อมูล ตามขอบเขตของการวิจัย โดยการจัดแฟ้มข้อมูลและการลงรหัสข้อมูลตามรหัสหมวดหมู่ที่กำหนดขึ้นเอง จากนั้นจึงนำข้อมูลของทุกกรณีศึกษามารวบรวมกันตามประเภทและหมวดหมู่ แล้วหาข้อสรุปแยกแยะให้เห็นภาพรวมของแนวเรื่องตามขอบเขตการวิจัยตลอดจนหาจุดสำคัญของเรื่องเพื่อตีความและอธิบายเพื่อตอบคำถามจากปัญหำนำของการวิจัยและตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ในรายละเอียดของการวิเคราะห์ ข้อมูลแต่ละส่วนมี ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละกรณีศึกษาโดยการจัดแฟ้มข้อมูล ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลหลายรูปแบบ การวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งจะเป็นออกเป็น ข้อมูลเอกสาร และข้อมูลจากการสัมภาษณ์อันเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งไม่สามารถแจกแจงได้ ได้แก่ข้อมูลที่เป็นเรื่องความคิด การตัดสินใจ พฤติกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับบริบททางครอบครัว หรือสังคมต่างๆของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยการตีความหมาย โดยการนำเอาคำ วลี ประโยครวมทั้งอากัปกริยาท่าทางการแสดงออก จัดเป็นระบบหมวดหมู่ตามความเกี่ยวข้องตามขอบเขตการวิจัย
2. การสรุปเรื่องของแต่ละกรณีศึกษา โดยวิเคราะห์หาข้อสรุปตามสาระสำคัญของ การวิจัย โดยนำข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องตามหมวดหมู่ที่ได้จากการเก็บข้อมูลทั้งหมดมาผสมผสานกันเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปของแต่ละกรณีศึกษา
3. การวิเคราะห์สรุปรวม โดยการนำข้อมูลสาระสำคัญของแต่ละกรณีศึกษา มาตีความหมายเพื่อสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive Method) โดยการวิเคราะห์เป็นข้อสรุปของแนวเรื่อง เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ สภาพชีวิตของผู้เสพยาบ้า, ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมการเสพยาบ้าและพฤติกรรมการเสพยาบ้า